

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת לך לך תשפ"א

(שנה ה', גליון 167)

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
18:07	17:28	16:15	ירושלים:
18:04	17:29	16:30	תל אביב:
18:05	17:28	16:20	חיפה:
18:08	17:31	16:34	באר שבע:

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

אפי בן קונפיטה
שושנה סולטנה בת מרים
איילה בת נעמי
אמירה בת נעמי
שרה בת סוליקא
דינה בת סוליקא
אסתר בת תמר

יוסף דהאן בן רחל
רפאל פנחס בן מרים רמו
משה בן אסתר
חיים נתן צבי בן שרה
מאיר בן נעמי
דב לוסטרניק בן אביבה
משה חיון בן כוכה

פרשת לך לך התשפ"א

"הדרך העולה בית א-ל - ע"פ אברהם אע"ה"

א. "ויאמר יהוה אל אברהם, לך לך, מארצך וממולדתך ומבית אביך, אל הארץ אשר אראך. ואעשך לגוי גדול, ואברכך, ואגדלה שמך, והיה ברכה. ואברכה מברכיך, ומקלקלך אאר, ונברכו בך כל משפחות האדמה", (בראשית, יב', א' - ג').
"ויאמר, לזרעך אתן את הארץ הזאת, ויבן שם מזבח, ליהוה הנראה אליו", (בראשית, יב' - ז').

"וישא לוט את עיניו, וירא את כל כפר הירדן, כי כלה משקה, לפני שחת יהוה את סדם ואת עמרה, כגן יהוה כארץ מצרים באכה צער. ויבחר לו לוט את כל כפר הירדן, ויסע לוט מקדם, ויפרדו איש מעל אחיו. אברהם ישב בארץ כנען, ולוט ישב בערי הכפר, ויאהל עד סדם", (בראשית, יג', י' - יב').

"ויאמר אברהם, אדני יהוה מה תתן לי - ואנכי הולך עירי, וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר", (בראשית, טו' - ב').

"ויוצא אתו החוצה, ויאמר הבט נא השמימה, וספר הכוכבים, אם תוכל לספר אתם, ויאמר לו כה יהיה זרעך", (בראשית, טו' - ה').

ב. על הפסוק (בראשית, יב' - א'):

"ויאמר יהוה אל אברהם, לך לך, מארצך וממולדתך ומבית אביך, אל הארץ אשר אראך",

כתב בסה"ק "שפת אמת" ¹, וז"ל:

"כי אדם נקרא מהלך, וצריך לעולם לילך ממדריגה למדריגה, ולצאת מן ההרגל והטבע,

¹ שנת תרנו'.

ואפילו כשזוכין לאיזה מדריגה בעבודת הבורא ית', מכל מקום, גם בזה ההרגל נעשה טבע שני.

ולכן, צריכין בכל עת לחדש דרכים בעבודת ה' בנפשו.

ואברהם אבינו ע"ה, נתנסה עשרה נסיונות, ובכל נסיון נעשה כבריה חדשה, עד שזכה לצאת מכל הטבע".

ולפיכך, ננסה במאמר זה, ללמוד ולהבין, היאך אפשר לאדם להיות בעלייה מתמדת, בתורה וביראת שמים, ע"פ דרכו והנהגתו של אברהם אע"ה.

ג. במדרש תנחומא (פרשתן, כבי) מצינו:

" וְלָךְ לָךְ אֶל אֶרֶץ הַמִּרְיָהּ, מֵהוּ לָךְ לָךְ, נְסִיּוֹן אַחֲרוֹן פְּנִסְיֹן הָרִאשׁוֹן,

נְסִיּוֹן הָרִאשׁוֹן, בְּלָךְ לָךְ מֵאֶרֶץ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ,

וְנְסִיּוֹן אַחֲרוֹן, בְּלָךְ לָךְ אֶל אֶרֶץ הַמִּרְיָהּ "

ובמדרש זה, יש לעמוד ב-ג' התבוננויות, וכדלהלן:

א. וכי מפני שבשני הנסיונות נאמר "לך לך", כבר יש ביניהם השוואה,

והלא, ברור ונהיר לכל בר דעת, שניסיון העקידה היה ניסיון גדול עד למאוד.

ב. " ² והנה, מאוד יופלא, מהו הנסיון הלזו פה כל כך גדול - בלכתו מארצו,

שהכתוב משבחו באמרו 'וילך אברם כאשר דבר אליו ה' ,

וכי יעלה על לב איזו בריה שלא לציית לדבר ה' ח"ו,

אף פחות ערך הרבה בכמה מדריגות מאברהם אע"ה, אם היו זוכין לשמוע דבר ה'

מפיו יתברך -

אפילו שילך מסוף העולם עד סופו בודאי,

מי הוא פתי אשר לא ישמע אל דברי אלהים חיים, המדבר אתו עמו,

ואם כן, מהו שבחו של אברהם אע"ה".

² לשון ה"אוהב ישראל" זיע"א מאפטא.

ג. " ³ וביותר תימה, מהו הנסיון, הלא שכרו בצדו,
 שהשם יתברך הבטיחו, שעל ידי הליכה זו, ירויח כל כך טובות, והברכות - לו
 ולזרעו אחריו עד סוף כל הדורות".
 וכתב בסה"ק ⁴ "אוהב ישראל", ליישב את קושיות ב' ו-ג', וז"ל:
 "אכן שורש הדבר הוא כך -
 דודאי עיקר עשיית איזה מצוה או איזה עובדא ⁵, הוא, שלא יעשנה האדם לשום
 איזה פניה לטובת עצמו ח"ו,
 רק שיהא במחשבה זכה טהורה ונקיה, לקיים דבר המלך, מלכו של עולם, יהא
 מה שיהיה,
 ואחר כוונת הלב, הן הן הדברים.
 ועיקר הנסיון של אברהם אע"ה, היה, שמחשבתו היתה זכה ונקיה וטהורה,
 בלי שום סיג ופסולת, ח"ו, לכוין בהליכה זו שום דבר לטובתו ולהנאתו,
 הגם, שידע באמת, שיצמח לו מזה כל טוב, כמו ששמע מפי השם יתברך.
 עם כל זה, לא השגיח על זה,
 והסיח דעתו לדבר אחר, היינו, רק לקיים דבר ה', ולעשות נחת רוח ליוצרו,
 שיתגדל ויתפרסם אלהותו יתברך לעיני כל הברואים, בכל מקום בואו,
 זהו עיקר כוונתו בהליכתו זאת".

ד. ובהבנת דבריו הקדושים של בעל ה"אוהב ישראל", נראה לבאר, כדלהלן.
 הגרא"א דסלר זיע"א ⁶, במכתב שכתב לבנו לאחר מאורעות השואה האיומה,
 מתאר, את זיוה ויופיה של העיירה קלם - מקום הולדתו,

³ כנ"ל.

⁴ הנ"ל.

⁵ היינו, "מעשה".

וכיצד אבדה ונמחקה בזמן המלחמה.

ובהמשך המכתב, כתב וז"ל:

"רבים שאלו ותמהו, מה בצע במיתות הללו?,"

אילו מתוך גזירת השמד מתו, ומסרו נפשם על קדושת שמו, הלוא דבר הוא.

אבל, הרוצחים הללו, לא לאמונה דרשו, אלא, להשמיד להרוג ולאבד מאמין
כמומר, ולהמית את כולם על שנולדו יהודים,

וכי מה עניין יש בזה?

הן גם האפשרות לקדש את שמו יתברך לא ניתנה להרוגים!

ואם כן על מה ולמה?

תמיהה רבתי.

אבל, אנשי אמת, המה ידעו פשר הדבר,

לא נסיון של שמד היה המכוון, ולא לקדש שם שמים לעיני העמים,

אלא ... דבר הקשה ממנו, קשה מכל ... עבודה כבירה שאין דוגמתה ...

הנסיון היה, לברר מי הוא זה אשר אמתי בליבו,

מי הוא זה אשר יקדש את ה', בתוך לבב עצמו, ויהפוך את לבבו כולו אליו יתברך,

מבלי השאר כלום, ואשר ישמח באמת ביסורי מות האיומים ...

שמחה שלימה של אושר הדביקות.

הן זוהי התכלית היותר עליונה, זוהי ... עבודת חבלי משיח,

ועל כן התפללו, ייתי - המשיח - ולא אחמיניה (עיין מהר"ל שמפרש כך).

ובדורינו החלש הזה, גדולי ואנשי האמת השיגו אמת זו, ויעמדו בנסיון הנורא

אשר ניסם ה' בו ...

וכה דבקו בשכינה בטהרה ובאמת.

⁶ בספרו "מכתב מאליהו", חלק ג', עמ' 8-346.

שעת בירור היא חבלי משיח, אשר יברר לו ה' אחד מעיר ושתיים ממשפחה, אשר
לו המה באמת,

אשר עבורם העולמות נבראו, ואשר להם ינחיל חיי האמת, ואושר נצחים חלקם".
והנה, עיקר דברי קודשו, הם, שְׁמֵמָה שלא נתנה לאותם ההרוגים וטבוחים, הזכות
לבחור לקדש את שמו יתברך -

או, חלילה וחס להפנות לו עורף,
מונח -

שעיקר עבודת הקודש בשעות אלו, היתה, להתחבר אליו יתברך באופן הגמור
ביותר,

באופן, שאין בו סטיות חלילה וחס לכאן ולכאן, אלא הכל למען שמו יתברך.
וכדי לבאר דברים אלו, נבאר כעת - שכך רצון הקב"ה, שיתנהג עמו האדם -
בכל ימי חלדו עלי אדמות,

וכפי שנבאר להלן :

הנה, בעקידת יצחק נאמר (בראשית, כב' - יד'), "וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם
הַהוּא, יְהוָה יִרְאֶה, אֲשֶׁר יֹאמַר הַיּוֹם, בְּהָרַ יְהוָה יִרְאֶה",
והביא בזה רש"י מהירושלמי (תענית, פ"ב ה"ד), וז"ל :
"אפרו של יצחק, צבור ועומד לכפרה".

וקשה בזה :

מהו "אפרו של יצחק, צבור ועומד לכפרה",
והרי, סוף כל סוף לא נשחט יצחק.

עוד יש לעיין בזה, דהנה, בכל יום ויום קודם התפילה, אנו מזכירים את פרשת
העקידה, ולאחר אמירתה - אנו מבקשים מהקב"ה :

"וּבְכֹן, בְּרֹב רַחֲמֶיךָ, תִּזְכֹּר לָנוּ עֲקִידַתוֹ שֶׁל יִצְחָק אֲבִינוּ בֶן אַבְרָהָם אֲבִינוּ עֲלֵיהֶם
הַשְּׁלוֹם, כְּאֵלוֹ אֲפָרוֹ צְבוּר וּמוֹנָח עַל גְּבֵי הַמְּזִבְחִים",

וקשה בזה:

מהו "כאלו", הרי כיוון שאינו נשחט, ממילא אין אפר,
וכמו כן, אינו צבור.

והנראה בזה:

דהנה נאמר בפסוק (בראשית, כ"ב - א'), "וַיְהִי, אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וְהֶאֱלֹהִים
נָסָה אֶת אַבְרָהָם, וַיֹּאמֶר אֵלָיו - אַבְרָהָם, וַיֹּאמֶר הֲנִנִי",
ודבר זה, נאמר לאברהם אע"ה בנבואה,
ונבואה אינה ניתנת לאדם - אלא כשהוא שרוי בשמחה,
וכמו שמצינו במסכת שבת (ל' ע"ב):

"ללמדך, שאין שכינה שורה - לא מתוך עצבות, ולא מתוך עצלות, ולא מתוך
שחוק, ולא מתוך קלות ראש, ולא מתוך שיחה, ולא מתוך דברים בטלים,
אלא, מתוך דבר שמחה של מצוה. שנאמר (מלכים ב', ג' - טו'), 'ועתה קחו לי מנגן,
והיה כנגן המנגן, ותהי עליו יד השם'."
וגדר שמחה, הוא, "שלימות" -

שהדבר נעשה ללא ספיקות וללא תהיות.

ובאמת, מצינו במדרש⁷, שבשעת לכתם של אברהם אע"ה ויצחק אע"ה, ג' ימים
להר המוריה:

"קדמו השטן בדרך, ונדמה לו כדמות זקן.

אמר לו, לאן אתה הולך. אמר לו, להתפלל,

אמר לו, ומי שהולך להתפלל, למה אש ומאכלת בידו, ועצים על כתפו. אמר לו,
שָׂמָא נְשָׁהּ יוֹם או יומים, ונשחט, ונאפה, ונאכל,

אמר לו, זקן, לא שם הייתי - כשאמר לך הקדוש ברוך הוא - 'קח נא את בנך'.
וזקן פמותך, ילך ויאבד בן שנתן לו למאה שנה,

⁷ מדרש תנחומא, פרשת וירא, רמז כב'.

לא שמעתי המושל, מה שהיה בידו, אבדו, ומבקש מאחרים ...

הלך מעליו, ונדמה לבחור, ועמד על מינו של יצחק,

אמר לו, לאן אתה הולך?

אמר לו, ללמד תורה,

אמר לו, בחייד או במיתתך,

אמר לו, וכי יש אדם שילמד אחר מיתה?

אמר לו, עלוב בר עלובה, כמה תעניות נתענית אמך עד שלא נולדת, והזקן הזה השתטה - והוא הולך לשחטך."

אולם, עם כל זאת, ממשיך אברהם אע"ה, והולך, כשהוא שרוי בשמחה.

והראיה לזה שעדיין היה שרוי בשמחה, הוא, ממה שנאמר (בראשית, כב' - ד'),
"ביום השלישי, וישא אברהם את עיניו, וירא את המקום מרחק" - שהוא, כהמשך
למה שאמר לו הקב"ה (פסוק ב'), "ויאמר, קח נא - את בנך, את יחידך, אשר
אהבת, את יצחק, ולך לך אל ארץ המריה, והעלהו שם לעלה, על אחד הקרים
אשר אמר אליך".

ואלמלא שהיה אברהם אע"ה שרוי בשמחה, בכל מעשה העקידה, לא היה יכול
לשמוע את ציווי מלאך ה' (פסוק יב') -

"ויאמר, אל תשלח ידך אל הנער, ואל תעש לו מאומה, כי עתה ידעתי כי ירא
אלהים אתה, ולא חשכת את בנך את יחידך ממני".

ברם, הנסיון הגדול - הוא, שאברהם מפעיל בעצמו את כוח השמחה -

ואע"פ, שידוע שלאחר מעשה זה יחזור ללא יצחק בנו, מצווהו הקב"ה, להמשיך
באותה השמחה.

ומשום כך, בשעה שהקריב אברהם אע"ה את האיל, העידה התורה (פסוק יג') :

"וישא אברהם את עיניו, וירא, והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו, וילך אברהם,
ויקח את האיל, ויעלהו לעלה תחת בנו",

והסיבה לזה, היא, שהביא אברהם אע"ה את עצמו - לעבודה - שכבר אין לו שום נפק"מ, אם העולה הוא יצחק בנו, או שהעולה הוא איל שזימן להם הקב"ה מששת ימי בראשית, (יעויין במסכת אבות, פ"ה מ"ו).

ולכן, אנו אומרים בתפילה "פָּאֵלוּ אֶפְרוּ צְבוּר וּמוֹנַח עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ", כי מכיוון שלאברהם אע"ה לא היה הבדל, בין האיל לבין יצחק בנו, נחשב הדבר "פָּאֵלוּ אֶפְרוּ צְבוּר".

ולאור האמור, יובנו היטב דבריו של הגרא"א דסלר זיע"א, אשר יסודם עולה בקנה אחד עם דבריו של בעל ה"אוהב ישראל" זיע"א:
דרצון ה' יתברך, שנעבוד אותו - בעבודת עבד אל אדוניו,
ללא מחשבה בכי הוא זה, על השכר העתידי לבוא,
וזוהי עבודת חבלי משיח.

ה. ומעתה, נוכן ליישב הפלא ופלא את הקושיא ה-א', שהובאה לעיל באות ג':
שכן, כיוון שבנסיון הראשון, הלך אברהם במצוות הקב"ה, ולא היווה לו ה"שכר" שהבטיחו הקב"ה - מאוס,
דהיינו, שאף אם לא היה מקבל שכר, היה מקיים את דבר ה'.
הרי זה תואם בדיוק, את עניין נסיון העקידה,
שגם בו אברהם עבד את הקב"ה, ללא ה"שכר" שהוא יצחק,
כלומר, שאע"פ שקיבל אליו חזרה את יצחק, הוא המשיך לעבוד את הקב"ה
בשיא השלימות.

ולפיכך:

דימו רבותינו ז"ל, את הניסיון הראשון לניסיון האחרון,
שכן, יסוד אחד להם.

ונפלאים הדברים עד למאוד.

- ו. וכעין היסוד המתבאר, מצינו בדברי רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א, דהנה, כתב רבינו זיע"א, על הפסוק (בראשית, יב' - ז'), "וַיֵּרָא אֵל אַבְרָם, וַיֹּאמֶר, לְזַרְעֲךָ אֶתְּךָ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת, וַיִּבְּן שָׁם מִזְבֵּחַ, לַיהוָה הַנִּרְאָה אֵלָיו", וז"ל: "כוונת הכתוב, להודיע, הפלגת חיבת אברהם בקונו, כי ה' נגלה אליו, וּבְשָׂרוּ בִזְרַע - ובנתינת הארץ, והוא, לא החשיב בְּשׂוֹרֵת ב' מעלות טובות לכלום - בערך שמחתו בגילוי שכינתו יתברך אליו, לקיים מה שנאמר (תהלים, טז' - יא'), 'שובע שמחות את פניך'. והוא אומרו (בראשית, יב' - ז'), 'ויבן שם מזבח, לה' הנראה אליו, כאן פירש סיבת שמחתו, אשר עליה בנה מזבח, הוא לצד הַרְאֹתוֹ יתברך אליו, והבן".
- ולדבריו הקדושים, אפשר לבאר כהנ"ל: שהניסיון הראשון היה דומה עד למאוד לניסיון אחרון, במה ששניהם היו חטיבה אחת של שלימות בעבודת ה' יתברך - ללא מחשבה כלל ועיקר, על השכר שיקבלו עקב כך.
- ז. וכאשר עלה ונתעלה אברהם אע"ה בעבודת הקודש, זכה, לְשִׂים אֵת מִבְּטָחוֹ וַיְהִי בֵּה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת, מִפְּנֵי שֶׁעַל יָדָיו כִּךְ הִרְגִישׁ חֲבוּק וְדָבוּק בְּבוֹרֵא יִת"ש. דהנה, על הפסוק, "אַבְרָם יָשָׁב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, וְלוֹט יָשָׁב בְּעָרֵי הַכְּפָר, וַיֵּאָהֵל עַד סְדֹם", כתב מרנא ה"חתם סופר" זיע"א, וז"ל: "כבר הסברתי במקום אחר, כי בגן ה' - העולם המתוקן, לא צריכים תפלה למטר, וארץ מצרים - ערות הארץ, לא זכו שיצטרכו לתפלה, כי לא רצה ה' רמוס חצרו, רק נתן להם נילוס. ואנשי סדום - רעים כארץ מצרים, וגרוע מהם, ובחר לו לוט עמהם.

ואברהם, בחר בהיפוך (בראשית, יג' יח')⁸, 'ויאהל עד חברון',
שהוא טרשית של ארץ ישראל, ופסולת -
כדי שיצטרך לרחמי שמים כל שעה ושעה".

ח. ולפיכך, זכה אברהם אע"ה, אף לניסים עליונים ונעלים מעל לטבע.
וכמו שכתב בסה"ק⁹ "אמרי פנחס", וז"ל:
"אדם, שהוא באמת 'אין'¹¹, יכול להעשות עבורו נסים גדולים.
כי אברהם אבינו כשהלך להלחם עם המלכים, לא סמך עצמו על נסים,
רק הלך בחרב ובכלי זין, כי היה במדרגת 'אין' -
והקב"ה עשה לו נסים, ולקח אבנים, והפיל עליהם ונצחם.
וכן בנחום¹² איש גמזו, אמרו (תענית, כא' ע"א), שלקח מעפרו של אברהם,

⁸ "אֲבָרָם יָשָׁב בְּאַרְץ כְּנָעַן, וְלוֹט יָשָׁב בְּעֵרֵי הַכְּפָר, וַיֵּאָהֵל עַד סְדֵם".

⁹ להגה"ק רבי פנחס זיע"א מקאריץ.

¹⁰ שער א', תורה נביאים כתובים, יז'.

¹¹ היינו, שאינו מחשיב את עצמו לכלום, וממילא, הוא מתנהג במידת ענווה.

¹² הנה, בגמרא הנ"ל, נתבאר, מדוע נקרא התנא הקדוש "נחום איש גמזו", בשם זה -

"דכל מילתא דהוה סלקא ליה, אמר, גם זו לטובה",

ובמסכת ברכות (ס' ע"ב) מצינו:

"אמר רב הונא אמר רב - משום רבי מאיר, וכן תנא משמיה דר' עקיבא, לעולם יהא אדם רגיל לומר, כל
דעביד רחמנא לטב עביד",

והנה, נחום איש גמזו, היה רבו של רבי עקיבא משך כב' שנה, וכמבואר במסכת חגיגה (יב' ע"א) -

וא"כ, צריך ביאור, מה חידש רבי עקיבא שאין בדברי נחום איש גמזו.

ונראה לבאר בזה, דיש בזה ב' בחינות, וכדלהלן:

בחינת רבי עקיבא, היתה, לומר, "כל דעביד רחמנא לטב עביד",

דהיינו, אף שכרגע נמצאת הרעה לפנינו, בכל זאת, לטובה עשה זאת הקב"ה,

כלומר, שבכל דבר רע, צריך להאמין, שסופו יהיה טוב.
ברם, בחינת נחום איש גם זו, היתה, לומר, "גם זו לטובה",
דהיינו, שאותה הרעה שלפנינו, אינה רעה כלל וכלל, אלא טובה גדולה עד למאוד.
והעירני בזה ת"ח מופלג שליט"א, שנתכוונתי בזה לדברי הגה"ק רבי אהרון ראטה זיע"א, בספרו "שומר
אמונים" (דרוש הביטחון, פרק ז'), וז"ל:
"הנה דע אחי, כי מובא בסה"ק 'פתגמין קדישין' בשם הבעש"ט הק' - באריכות שם,
כי בענין בטחון -
יש בחינת (תענית, כא' ע"א), 'גם זו לטובה' -
ויש בחינת (ברכות, ס' ע"ב), 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד'.
ופירש הוא הקדוש ז"ל החילוק -
כי הבחינה 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', הוא, שיאמין שמאתו יתברך שמו לא תצא הרעות ח"ו,
אך טוב וחסד יוצא מאתו,
רק בהשתלשלות הטובה - ומגיע לעולמות התחתונים, אז עומדים עליו מקטריגים ח"ו בסיבות עונותיו,
ומתהפך הצירוף ח"ו,
אבל, ממתנינים מן השמים על אמונתו של זה האיש, ואם מתחזק בבטחונו ואמונתו באלקיו - שבוודאי
מאתו לא תצא הרעות, ובוודאי מזה הרע יצמח ויתהווה לו אחר כך טובה, רק שעדיין אינה נגלית לו -
אזי, על ידי האמונה ובטחון, ממתיק הדין, ומתהפך מדת הדין למדת הרחמים,
ויזכה האדם הלזה, שיתהפכו לו הצרופים לטובה,
ויתגלה לו טובה וישועה ונחמה גדולה רבה ועצומה, בעגלא ובזמן קריב,
אבל, מכלל הן אתה שומע לאו, ח"ו.
ובחינת של 'גם זו לטובה', הוא יותר עמוק,
שמאמין באמונה גדולה כל כך - שהיסורים בעצם טובה גדולה, ולא היה שום רע מעולם,
וכתיב שם, שהוא דבר עמוק,
ובאמת הוא דבר עמוק".
¹³ והנה, ידוע מרבותינו זיע"א, שכאשר עוסק האדם בדברי תורה, ומוצא ענינים בפרשת השבוע, הרי זה
שגדול לימודו לפני ה' יתברך.

ומצאתי בזה, מה שכתב הרמ"ע מפאנו זיע"א (זכיתי, ואאמו"ר שליט"א היה בצעירותו מצוות המהדירים של הספר "עשרה מאמרות", להרב זיע"א), בספרו "גלגולי נשמות" (אות נ', פסקא ב'), וז"ל:

"נחום איש גם זו, עיבור של לוט ...

דנעשה לו גם בענין עפר,

כמו שנעשה גם לאברהם כשהציל [את] לוט, שהיה נותן בעפר חרבו.

ונקטע ידיו ורגליו, על שלא ריחם כהוגן לעני -

ועל היותו אז בסדם, יד עני ואביון לא החזיקו.

ובסדם, ניצול מהפכת סדם, ותכף שיצא נהפכה העיר,

וגם פה תכף שיצא מהבית נחרב הבית,

וזה אומרו, שמובטח [לכם] כל זמן שאני בבית, אין הבית נופל -

כמו שאמר המלאך שם, 'כי לא אוכל לעשות דבר, עד באך שמה'."

ובביאור הדברים בהרחבת יתר, העתיק כאן, מה שכתב הרה"ג בועז שלום שליט"א, בספרו "משנת הגלגולים", וז"ל:

"מבואר במדרש (תנחומא, לך לך, פט"ו, ועוד), שכאשר נלחם אברהם כנגד המלכים, בעת שהלך להציל את לוט, נעשה לו נס -

"היה אברהם נוטל עפר וזורק עליהן, ונעשו חצים וקשתות ורמחים, שנאמר (ישעיה, מא' - ב'), 'יתן כְּעֶפֶר חֲרָבוֹ, כְּקֶשׁ נֶדְף קֶשְׁתוֹ'.

נס כזה, מצינו אף אצל נחום איש גמזו, כפי שהגמ' (תענית, כא' ע"א. סנהדרין, קח' ע"ב) מספרת -

ששלחו בידו ארגז ובו דורון לקיסר,

בדרך, לן בפונדק אחד, ושם החליפו לו בעלי הפונדק את הדורון בעפר,

נחום איש גמזו הגיע לקיסר, ומסר לו הארגז,

כשפתחוהו, הופתעו לגלות עפר ...

ביקש הקיסר להרוג את כל היהודים, שהעזו להלעיג עליו.

נגלה אליו אליהו הנביא, בדמות אחד משרי הקיסר, ואמר לו, אולי זהו עפר מעפרו של אברהם אביהם, שהיה משליכו על אויביו והפך לחרבות,

ניסהו הקיסר במלחמתו כנגד אויביו, ואכן הפך העפר לחצים, וניצח לאותה מדינה.

הורה הקיסר למלאות לארגז שהביא נחום איש גמזו - באבנים טובות ומרגליות, ושלחו לעירו בכבוד גדול.

ניצול מן ההפיכה -

לוט ניצל מהפיכת סדום, ומיד כשיצא מן העיר, נהפכה סדום, ולא יכלו המלאכים להחריב העיר כל עוד לוט היה שם, כדברי המלאך ללוט (בראשית, יט' - כב'), 'כִּי לֹא אוֹכַל לַעֲשׂוֹת דָּבָר, עַד בֹּאֲךָ שָׁמָּה'.

הגמ' (שם) מספרת -

שמעשה דומה היה עם נחום איש גמזו, שפעם אחת באו תלמידיו לבקרו, וראוהו שוכב חולה, קטוע ידים ורגלים, בחורבה רעועה, וביקשו להוציאו שלא יפול עליו הבית, אמר להם, הוציאו תחילה את הכלים, ורק לאחר מכן הוציאו מיטתי. שמובטח לכם, שכל זמן שאני בבית, הבית לא יפול, הוציאו את כליו, ולבסוף הוציאוהו במיטתו, ומיד לאחר מכן נפל הבית.

לא חסו על עניים -

לאחר שנפל הבית, שאלוהו תלמידיו, רבי, וכי מאחר שצדיק גמור אתה - למה עלתה לך כך, אמר להם, בניי, אני גרמתי לעצמי. שפעם אחת הייתי מהלך בדרך לבית חמי, והיה עמי משוי שלשה חמורים, אחד של מאכל, ואחד של משתה, ואחד של מיני מגדים. בא עני אחד, ועמד לי בדרך, ואמר לי - רבי פרנסני, אמרתי לו - המתן עד שאפרוק מן החמור. לא הספקתי לפרוק מן החמור, עד שיצתה נשמתו. הלכתי ונפילתי על פניו, ואמרתי, עיני שלא חסו על עיניך - יסומו. ידיי שלא חסו על ידיך - יתגדמו. רגליי שלא חסו על רגליך - יתקטעו. ולא נתקררה דעתי, עד שאמרתי כל גופי יהא מלא שחין, אמרו לו, אוי לנו שראינוך בכך, אמר להם, אוי לי אם לא ראיתוני בכך.

לוט, היה דר בסדום, עליה נאמר (יחזקאל, טז' - מט'), 'הֲנֵה זֶה הָיָה עֵוֹן סְדֹם ... וַיֵּד עֲנִי וְאָבִיוֹן לֹא הִחְזִיקָה'. והנה, כאז כן עתה, אף נחום איש גמזו נכשל בעוון זה - בבחינה דקה מן הדקה".

וכתב שם, דבר פלא:

"ומצאתי רמז לזה, בפסוק (בראשית, יד' - טז'), 'וַיֵּשֶׁב אֶת כָּל הָרְכָשׁ, וְגַם אֶת לוֹט אָחִיו', א"ת לו"ט אחיו, גימטרייא, 'נחום איש גמזו'.

וכן, רמז הדבר בדברי בנות לוט (בראשית, יט', לד' - לה'), 'וַנְחִיָּה מֵאֲבִינוּ זָרַע ... וַתִּשְׁקֶינּוּ גַם בְּלִילָה הַהוּא', וגו'.

היינו, מעפר, שהוא מדרגת 'אין' ¹⁴,
כי עפר, הוא מדרגה התחתונה".

ט. והנה, המסר הגדול ביותר, שלמדנו ממעשיו ומהנהגתו של אברהם אע"ה,

הוא, לא לחקות את האחר בדרך הקדושה.

וכפי שכתב בשה"ק "מאור ושמש" (פרשת "לך לך", ד"ה "ונראה"), וז"ל:

"והנה, יקשה לדרשת הגמרא (יומא כח' ע"ב) ¹⁵, על מילת ¹⁶ 'דמשק', שדולה
ומשקה מתורת רבו לאחרים -

ראשי תיבות, גמזו".

¹⁴ וכמו שאמר אברהם אע"ה (בראשית, יח' - כד):

"ויען אברהם, ויאמר, הנה נא הואלתי לדבר אל אדני, ואנכי עפר ואפר".

¹⁵ שם בגמרא:

"אליעזר עבד אברהם, זקן ויושב בישיבה היה,

שנאמר (בראשית, כד' - ב'), 'ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו, המושל בכל אשר לו'.

אמר רבי אליעזר, שמושל בתורת רבו ...

'דמשק אליעזר' -

אמר רבי אלעזר, שדולה ומשקה מתורתו של רבו לאחרים".

¹⁶ בפרשת לך לך (בראשית, טו' - ב') נאמר:

"ויאמר אברהם, אדני יהוה מה תתן לי, ואנכי הולך ערירי, וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר",

ותירגם אונקלוס:

"ואמר אברהם, :: אלהים מה תתן לי, ואנא אציל בלא ולד, ובר פרנסא הדין דבביתי, הוא דמשקא אליעזר",

ומזה משמע, שהיה אליעזר מדמשק.

ברם, התנא הקדוש יונתן בן עוזיאל תירגם:

"ואמר אברהם, :: אלהים סגין ברכותא יהבת לי, וסגין אית קדמך למתן לי, ברם, מה הנניא אית לי - דאנא עביר

מן עלמא בלא בנין, ואליעזר בר פרנסת ביתי, דעל ידוי אתעבידו לי ניסין בדרמשק, מספי למירת יתי",

ומזה משמע, שלא היה אליעזר מדמשק, אלא, שנעשו על ידו ניסים לאברהם בדמשק.

אם כן, לאיזה ענין הזכיר אברהם אבינו, בהתנצלותו לפני השי"ת, 'ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר',

כי לפי דרשת הגמרא, הוא דברי שבח לאליעזר, והיה די בְּאֶמְרוֹ, 'מה תתן לי, ובן משק ביתי הוא יורש אותי'.
על כן נראה -

שדברי חז"ל בגמרא הנ"ל, רמזו לנו, על ענין אחר, שצריך לידע ולהודיע לבני אדם המחברים את עצמם לצדיקים,

וכתב בזה רש"י, ז"ל:

"לפי התרגום, מדמשק היה,

ולפי מדרש אגדה, שרדף המלכים עד דמשק,

ובגמרא שלנו, דרשו - נוטריקון, דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים".

אך בספורנו פירש, ז"ל:

"שהוא עבד בלתי נודע בשמו, אבל בשם עירו בלבד",

דהיינו, שהיה אליעזר מדמשק.

והנה, על הגמרא הנ"ל, נתקשה המהרש"א:

למה לא פירשה כפירוש התרגום, וכפשוטו "דמשק אליעזר" - אליעזר הבא מדמשק,

ותירץ:

שאליעזר היה כנעני -

דהנה, על הפסוק (בראשית, כד' - לט'), "וַאֲמַר אֶל אֲדֹנָי, אֲלֵי לֹא תִלְךָ הָאִשָּׁה אֲחֵרִי",

כתב רש"י, ז"ל -

"אֲלֵי' כתיב. בת היתה לו לאליעזר, והיה מחזר למצוא עלה שיאמר לו אברהם לפנות אליו, להשיאו בתו, אמר לו אברהם, בני ברוך ואתה ארור, ואין ארור מדבק בברוך",

וכבר נתקלל כנען (בראשית, ט' - כה'), "וַיֹּאמֶר אֲרֹר כְּנָעַן, עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו" -

ואילו דמשק היא בארם.

ועוד תירץ:

שלפי התרגום, היה צריך לומר "אליעזר מדמשק", ולא "דמשק אליעזר".

שלא ילמדו את עצמם, לעשות כתנועותיהם והנהגותיהם, כמצות אנשים
מלומדה,

היינו, מפני שהצדיק הוא עושה כך, יעשה הוא גם כן כמוהו,
כי זה הוא לא טוב מאד.

רק, שילמד לעשות כפי שכלו באמת לאמתו, לעבוד את השי"ת בלב נכון.
וזה הוא שאמר אברהם אבינו, 'ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר', שדולה
ומשקה מתורת רבו לאחרים -

פירוש, שדולה ומשקה, שלומד אותם לעשות מצות אנשים מלומדה, לעשות מה
שרבו עושה,
וזה לא טוב.

והשיב לו השי"ת (בראשית, טו' - ד'), 'לא יירשך זה, כי אם אשר יצא ממעיך וגו'.
ועדיין, היה ירא אברהם, שגם יוצאי חלציו יעשו מצות אנשים מלומדה, בלא לב
נבון וחכם,

על כן, הוציא אותו החוצה, ואמר לו ספור הכוכבים,
'ויאמר לו כה יהיה זרעך' (בראשית, טו' - ה'), פירוש, דוגמת הכוכבים שהם
בעלי שכל. כדכתיב (דניאל, יב' - ג'), 'והמשכילים יזהירו' ¹⁷ וגו',
והכוכבים, אינם מקבלים בהירות המאורות זה מזה, רק כל אחד הוא מאיר בפני
עצמו,

ועל כן, המאורות של הכוכבים אינם דומים זה לזה.
והבטיחו ה' יתברך, שכן יהיה זרעו,
שיעבדו את ה' יתברך כל אחד לפי שכלו, ולא יעשו מצות אנשים מלומדה, רק
הכל באמת".

י. יתן ה' יתברך,

¹⁷ "והמשכילים יזהירו כזהר הקיע, ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד".

שנוכה לעובדו, עבודה תמה ושלימה, בדרכו של אברהם אע"ה :
עבודה, המביאה את האדם להתמדה יום יומית ב"חידוש" עבודת ה' שלו,
עבודה, המביאה את האדם לשמחה אמיתית ושלימה,
עבודה, המביאה את האדם לידי דביקות גדולה בהבורא ית"ש, ללא ציפייה
לשכר, ובכל זמן ועת,
עבודה, המביאה את האדם לידי מידת הענווה, ולידי הכרה כי אינו פועל כלום
בעולם,
עבודה, המביאה את האדם לפחד ולחלחלה לעבוד את ה' יתברך על ידי "חיקוי"
של אדם אחר.
עד שממילא, יעיד בנו ה' יתברך (בראשית, כב' - יב'), "כִּי עָתָה יִדְעָתִי כִּי יִרְאֶה
אֱלֹהִים אֶתְּהָ" וכו',
ויזכה אותנו לכל השפעות הטובות שבעולם, ברוחניות ובגשמיות. אמן.

לזכרון עולם בהיכל ה'

הראשלי"צ הרב אליהו בקשי דורון בן טובה זצ"ל •

יצחק (ישראל) אוחנה בן מרים ז"ל •

יעיש זוביב בן מזל ז"ל •

ישראל אביטן בן סוזן ז"ל •

רפאל סיבוני בן גרסיה ז"ל •

~~~

ליליאן דיאמנטה בת עישה ע"ה •

רחל עמוס בת אסתרלייה ע"ה •

רבקה הרוש בת גרסיה ע"ה •

הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה •

אליס חוה עישה לוי בת גרסיה ע"ה •

מזל טוב סיגלר בת זוהרה ע"ה •

עזיזה שטרית בת אסתר ע"ה •

חנה בת ליליאן ע"ה •

קונפיטה בת דינה ע"ה •

חנה אילוז בת פרחיה ע"ה •